

Sándor János 1883-tól 1944-ig dolgozza fel a szegedi teátrum történetét

A színház regénye

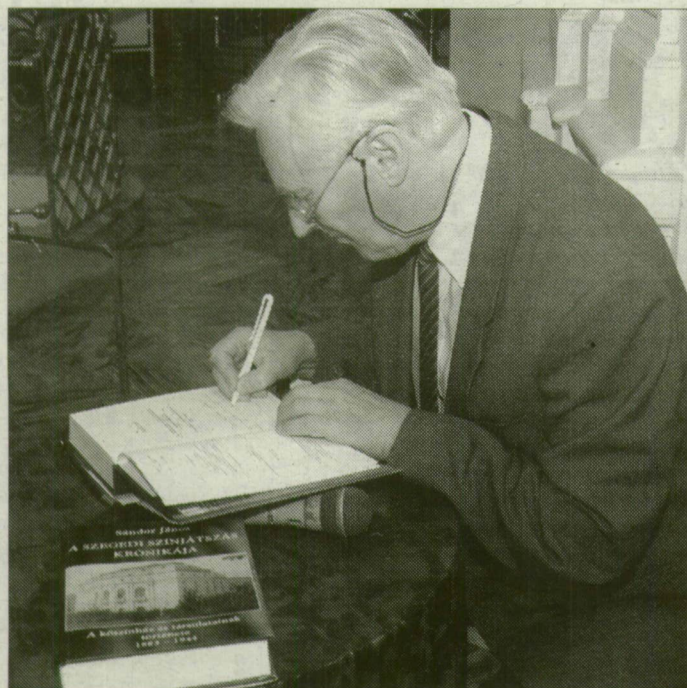
A magyar kultúra napjára időzítve jelent meg Sándor János tollából A szegedi színház krónikája (A közház és társulatainak története 1883–1944) című kötet. A rengeteg fotót és korabeli dokumentumot is tartalmazó hatszáz oldalas kézikönyv. Évtizedes kutatómunka eredményeképpen született meg.

Sándor János érdemes művész, a Szegedi Nemzeti Színház egykori főrendezője azután sem lett hűlen teátrumához, hogy épp abban az életszakaszban nem kapott bizalmat, amikor mások iskolateremtő mesterré válnak. De minden rosszban van valami jó, ő nem fordított hátat Szegednek, inkább körülnézett, hogyan tehetné hasznossá magát. Időnként egy-egy rendezést is vállalt, ám ideje nagy részét kutatással és írással töltötte. Természetesen örök szerelme, a színház izgatta, több mint háromszáz szakcikket és három kötetet publikált. Évtizedes kutatásai eredményeként az elmúlt héten, a magyar kultúra napjára időzítve jelent meg legújabb munkája. A szegedi színház krónikája (A közház és társulatainak története 1883–1944) című egyedülálló kötet.

– Amikor Makó Lajosról, az elfeledett színházgátról szóló első könyvemet írtam, akkor kezdett izgálni a szegedi színház története. Szmollény Nándor és Reizner János nyomdokain haladva beültem a levéltárba és a könyvtárba, és kilenc és fél éven keresztül megpróbáltam utánajárni. Roppant érdekes volt a kutatómunka, ezért nem éreztem megerőltetőnek – mondja Sándor János, aki abban is hisz, hogy a fiatalság megőrzésének egyik módja, ha örökké kíváncsi marad az ember. – A szegedi színház krónikáját igazából nem is én írtam, hanem azok a színészek, akik itt éltek és játszottak. Nekem csak az ő történeteiket kellett lejegyeznem.

A kötet izgalmas dokumentumai a levéltárból származnak, a korabeli újságok a Somogyi-könyvtárból. A képek zömét Sándor János saját gyűjteményéből szedte össze.

– Régóta érdekelnek a színházi tárgyi képes levelezőlapok, évtizedek alatt szép kollekciót sikerült belőlük összegyűjtenem.

Sándor János új könyve premierjén a Szegedi Nemzeti Színházban. Fotó: Gyenes Kálmán

A színház egykori varrodavezetőjének, Bene néniének sok színész nő hálája jeléül dedikált fotót ajánldozott, amelyeket az örökösök rendelkezésemre bocsátottak. Ezeket is felhasználtuk, valamint a múzeum fényképtárában és régi újságokban is több kurióznak számító fényképet találtunk. Szerkesztőm, Tandi Lajos sokat segített, hogy minél praktikusabb és esztétikusabb legyen a kötet, Majzik Andrea pedig különlegesen szép borítót tervezett. Köszönettel tartozom kiadóm-nak, Majzik Istvánnak is – nagyon örültem, hogy a múlt héten, a magyar kultúra napján átvehette Budapesten a Magyar Kultúra Lovagja kitüntető címet. Megérdemelte, hiszen az elmúlt években számos értékes kiadvány megszületésénél bábáskodott – teszi hozzá Sándor János, aki főiskolai mestere, Nádasdy Kálmán emlékének ajánlotta a kötetét, amit a nemcsak a színházi szakmának, hanem a szélesebb közönségnek is szánt. A szegedi színház regénye – ahogy Tandi Lajos jellemezte a premieren a rendhagyó monográfiát – izgalmas olvasmány lehet a színház és a város történelme iránt érdeklődőknek. A kettő ugyanis oly szorosan összefonódik benne, hogy Sándor Jánost nemcsak

színház-, hanem helytörténésznek is nevezhetjük.

– Van egy térképem a történelmi Magyarországról, amelyen jól látható a vasúti hálózat. Annak idején, ha valaki el akart jutni Pozsonyból Kolozsvárra, Fiuméből Nagyváradra, Győrből Temesvárra, akkor mindenképp át kellett utaznia Szegeden. Ez a város mindig a művészet metszéspontjában volt, ezért a legnagyobb színészek is megálltak itt vendégszerepeltetni. Az 1945 utáni nagy színészgárda szinte minden tagja, Jávor Páltól és Páger Antal-tól Kiss Manyin és Mészáros Ágin keresztül Neményi Liliig és Komlós Juciig fellépett korábban Szegeden. Talán kevesen tudják, hogy Kertész Mihály – akit azután Michael Curtiz néven rendezőként ismert meg a világ – az 1908–1909-es évadban Rostand Sasfőőkjának címszerepét játszotta a szegedi színházban. A később ugyancsak Amerikába távozott, és Drakula-filmjeivel világhírűvé vált Lugosi Béla is Szegeden volt bonviván. A klasszikus színháztörténészek talán megbotránkoznak majd, mert rengeteg pletykát, anekdotát is belesűrítettem a kötetbe, de úgy éreztem, ezek is szervesen hozzátartoznak a szegedi színház történetéhez.

HOLLÓSI ZSOLT

Hótól, fagytól sem félnek a Sárga lakói

Vidáman telelnek a part menti nyaralókban

Folytatás az 1. oldalról

– Egymás sarkát tapossák erre-fel januárban az emberek, de azért sok olyan Sárga-lakó is akad, aki nyaralókban vészeli át a telet – mondta el Oláh Dezső csárdagazda. – De nincs is ebben semmi különös – tette hozzá –, hiszen a Sárgán nem egy olyan épület áll már, amelyik sokkal inkább magánházhhoz, mintsem hétvégi bungalóhoz hasonlatos, meg aztán nem mindenkinek telik ebben a városban még panel-lakásra sem.

Elvált férfiak, kinek osztozkodáskor csak a nyaraló jutott, kispénzü magányosok, vagy éppen sárga olyan emberek, akik ügyesen kiszámolták – erre-fel sokkal kevesebb a rezszi, mint a városban, különösebb gond nélkül át-vészelték még a január eleji hatalmas hózáport, s a bőrt karistoló hideget is – derül ki a beszélgetés során.

A Sárga útjait járva aztán Végh Zsoltól, ki immár harmadik éve nonstop Sárgalakó, azt is megtudtuk: az üdülőtelep varázslatos hangulata is rabul ejthet va-

lakit annyira, hogy kiköltözzön a Tisza partjára.

– Kilepek kis házamból, előttem a Tisza, ha kedvem tartja, saját kis stégemre ballaghatok pecázni, és sehol Szegeden nincs ilyen jó levegő, mint ezen a vidéken – dicsérte az üdülőkörzetet Végh Zsolt, majd a város felé mutatva megjegyezte: Szeged központját negyedórás sétával elérheti, vagyis a Sárga még véletlenül sincs a világ végén.

Hornyák János tanár úr is a Sárga semmihez nem hasonlítható hangulatáról beszélt, amikor arról faggattuk, ugyan mégis miért éppen nyaralóban lakik télidőben is?

– Válasom után, mint annyi más férfinak, nekem is költöz-nöm kellett, s tanári fizetésből nemigen tellett új városi otthonra. Aztán egyszer lesodort ide a sors, beleszippantottam a levegőbe, s azt mondtam magamnak – ugyan miért lakték én panelos albérlésben, amikor itt is találok kiadó házat. Nem nagy az egész, még negyven négyzetméter sincs, de komfortos, hangulatos, és a költségeket

sem túl nehéz kigazdálkodni. A nagy hóesés meg igazából csak egyetlen napig okozott gondot, a főbb utakat gyorsan járhatóvá tették a vendéglősök – mondta el a tanár úr.

Balázs Tibor és Takács István viszont csak látogatába érkezett szombaton a Sárgára.

– Jómagam csak tavasztól használok majd a nyaralómat, de nem árt hetente legalább kétszer kinézni, van-e valami újság. Azt nem mondhatnám, hogy veszélyes környék lenne a Sárga, de azért nyeres kezű látogatók már megfordultak erre-fel néhány-szor. Úgyhogy jobb az elővigyázatosság – magyarázta Balázs Tibor, aki szombaton mindent rendben talált, nyugodtan ballaghatott vissza a városba barátjával. Egy kerítés tövében ácsorgó férfiak pedig már a tavaszról beszélgettek. A Tiszát bámulták, s nem titkolták reményüket – eshetett bármennyi hó is a Kárpát-medencében, szeretett folyójuk az idén csak nem fog akkorára hízni, hogy megostromolja nyaralóikat.

BÁTYI ZOLTÁN

Az üdülőtelep varázslatos hangulata mindenkit rabul ejt. Fotó: Miskolczi Róbert

Megújul a rendelő Hattyason

Megvásárolta a szegedi önkormányzattól a hattyastelepi Váltó utcában levő rendelőt a körzet háziorvosa, Szabó Ida. A rossz állapotban levő épület felújítását a napokban kezdték meg.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A doktornő kérdésünkre elmondta: úgy építteti át a rendelőt, hogy az megfeleljen az uniós elvárásoknak. A többi között rokkantkocsi-feljárót, a mozgáskorlátozottaknak külön mellékhelyiséget alakítanak ki. A gázfűtés helyett központot vezetnek be, felújítják az elektromos rendszert, s kicserélik a burkolatot. A doktornő az építkezés és az új berendezések költségét úgynevezett kamattámogatott kölcsönből fedezi. A 2-3 hónapos rekonstrukció ideje alatt a hattyastelepi betegeket Szabó Ida másik körzetében, a gyáláreti orvosi rendelőben fogadja a szokásos rendelési időben.

A szegedi önkormányzat tulajdonú orvosi rendelőket még az előző ciklus városvezetése kínálta fel megvételre a vállalkozó háziorvosoknak. A polgármesteri hivatal egészségügyi, családvédelmi és szociális irodájának vezetője, Majláthné Lippai Éva tájékoztatása szerint a városban összesen 34 orvosi rendelőt vettek meg az ezekben dolgozó háziorvosok: 21 felnőtt, 11 gyermek és 2 fogorvosi rendelő került ilyen módon magántulajdonba.

A hattyasi rendelő felújítása várhatóan két-három hónapig tart.

Fotó: Gyenes Kálmán

Ünnepség és különszám a születésnap tiszteletére

Polner hetvenéves

Január 24-én töltötte be hetvenedik életévét Polner Zoltán költő, néprajztudós és újságíró.

Újszegeden, a Bálint Sándor Művelődési Házban Polner Zoltánt, az élő legendát ünnepelték a napokban kortársak, művész barátai, újságírók, volt kollégák, politikusok és olvasók, tisztelői. Egy szóval: a szegediek. Azok, akik nemcsak a műveket, hanem az embert, feleségét, Katona Judit költőt, családját, felmenőit, a város múlt századát meghatározó polgárait is ismerik, ismerték.

Polner Zoltánt, a fáradhatatlan alkotót – aki húsz esztendő óta letagadhatna korából – Tandi Lajos művészeti író köszöntötte. – Nem tudom, ki volt a keresztapa, de biztosan a Sajtóház klubjában született az elnevezés, Debüszke. Találó, kedvesen évódó, vagányul szeretetteljes. Azt fejezi ki, aki maga Polner Zoltán. Aki ma is annyi a vitalitás, mint tíz újdondásban és tucatnyi költőpályában – mondta Tandi.

Kozma József várospolitikai alpolgármester felidézte a színes életpályát, hogyan lett Polnerből tanító Csanádpalotán, milyen

törést okozott életében 1956-os szereplése, miként lett rövid ideig Budapesten segédmunkás, majd újra tanító és végül 1965-ben a Csongrád Megyei Hírlap munkatársa, nyugdíjazásáig rovatvezetője, főmunkatársa. A Hírlapnál kezdődött néprajzi tevékenysége, itt fogott hozzá azoknak a népi imádságoknak a gyűjtéséhez, amelyeket nélküle sírba vittek volna az öregek. Polner Zoltán életműve verseskötetek, népköltészeti gyűjtemések, néprajzi filmek, rádiójátékok, forgatókönyvek, oratóriumok és interjúk tucatjaiból áll össze.

Polner az esten Molnár János, a Szegedi Írók Társaságának elnöke, Takács Tibor író, költő, Sándor János rendező, Sz. Simon István, a Délmagyarország volt főszerkesztője, Varga Zoltán, a Magyar Rádió szegedi körzeti stúdiójának vezetője és Tóth Ilona levéltáros is méltatta. Verseiből Dálnoky Zsóka és Kiss Ernő olvasott fel. A pályatársak nevében Majzik István, a Bába és Társai Kft. igazgatója adta át a kiadásukban megjelent, Polner Zoltánról készült „születésnap lapot”.

F. K.